

KATOLÍCKA SPOJENÁ ŠKOLA SV. FRANTIŠKA ASSISKÉHO

3. ROČNÍK GYMNÁZIA

Meditácia obrazu

(praktický nácvik)

21

DOMÁCA ÚLOHA

Meditácia hudby – darí sa?

Ako napredujete?

DNES...

... pokročíme k trochu
náročnejšej forme
meditácie,

k meditácii OBRAZU,

ktorá pre nás bude
spojnicou medzi
meditovaním hudby a
meditovaním slova.

UŽ VIEME...

KLÚČOVÉ SLOVÁ:

POHLTIŤ a UCHVÁTIŤ

- Na začiatku je **INFORMÁCIA**: slovo, hudba, obraz, udalosť,...
- ktorú namiesto toho, aby sme ju iba prijali (vypočuli, zazreli,...)
- intenzívne **PREŽIJEME**,
- necháme sa ňou úplne **UCHVÁTIŤ** a **POHLTIŤ**.

Cieľom je **intenzívny zážitok**, vyvolávajúci mocné city a emócie.

V ČOM JE MEDITÁCIA OBRAZU INÁ?

- Obraz je zvyčajne **NA PRVÝ RAZ(!)** menej emotívny, ako hudba.
- Obsahuje v sebe spravidla symbolicky vyjadrenú informáciu – preto vyžaduje tiež formu „rozjímania“ a umenia čítať v jeho symboloch.
- Počas meditácie **nemôžeme zatvoriť oči** – sme teda náchylnejší na rozptýlenie a vyžaduje väčšiu zručnosť v umení sústredenosti.

Máte k tomuto nejaké

otázky, poznámky,
postrehy, či pripomienky?

Nech sa páči!

DNEŠNÝ OBRAZ:

**Hovorí Vám niečo
tento obraz?
Vyvoláva vo Vás
niečo?**

Rozumná odpoveď = 1 dnešný kredit

IKONA

IKONA

Vysoko štylizovaný, zámerne nie-realisticky kreslený obraz – vlastne *písaný*, tí, ktorí tvoria ikony sa preto nazývajú *ikonopisci* a *píšu* ikony.

Jeho domovom je východné kresťanstvo (čiže jeho grécka vetva).

Je skôr *textom*, zaznamenaným formou obrazu, než obrazom. Pre porozumenie ikone preto musíme najprv porozumieť symbolike a znakom, ktorými je napísaná.

IKONA

Aké symboly
vidíte na tejto
ikone?

Ktorým
rozumiete?

Čo môžu
znamenat'?

Rozumná odpoveď = 1 dnešný kredit

TROJICA

Alexander Rublev

Podľa všeobecne prijímanej mienky je na tejto ikone znázornená Najsvätejšia Trojica (aj keď medzi odborníkmi existujú ešte tri ďalšie teórie ☺).

Je pravdepodobne najslávnejšou ikonou – označovanou aj ako „ikona ikon“ – najznámejšieho ikonopisca histórie Alexandra Rubleva (1360-1420). Okrem iného Rublev pracoval napríklad aj na freskách Chrámu Zvestovania v moskovskom Kremli (dnes už, žiaľ, zničené).

TROJICA

Príbeh v pozadí:

„A znova sa **Abrahámovi** zjavil **JHWH** pri terebintoch Mamreho, keď za najväčšej horúčavy dňa sedel pri vchode do stanu. Keď zdvihol oči, videl **neďaleko seba stáť troch mužov**. Len čo ich zbadal, utekal im od vchodu svojho stanu v ústrety, poklonil sa až k zemi a povedal: „Pán môj, **ak nachádzam milosť v твоjich očiach, neobíd' svojho služobníka**; donesie sa trochu vody, umyte si nohy a odpočinite si pod stromom! Prinesiem kúsok chleba a posilníte sa. Potom pôjdete d'alej. Ved' prečože by ste mali prejsť popri svojom služobníkovi?!" Oni odpovedali: "Urob, ako vravíš!"

porov. (Gn 18,1-5 SSV)

IKONA

Aké symboly na
ikone naznačujú
spomenutý
príbeh, či
samotnú tému
ikony – Trojicu?

Rozumná odpoveď = 1 dnešný kredit

OSOBY

**NEZOBRAZUJÚ –
SYMBOLIZUJÚ:** Trojica je
sama v sebe
nezobraziteľná. Nemôžete
zobraziť Boha, ktorý sa
úplne vymyká nášmu
stvorenému svetu a úplne
podstatne ho presahuje.

Preto aj na ikone nie je
obraz Otca, Syna a Ducha
Svätého, ale obraz akoby
„troch anjelov“, ktorí
symbolicky naznačujú
tajomstvo Trojice.

OSOBY

Všetky tri osoby majú úplne identickú tvár: TRI osoby, ale JEDEN Boh, jediná Božská podstata, jediné božstvo.

Všetky majú na sebe modré oblečenie, ktoré symbolizuje božstvo. Ostatné doplnky oblečenia potom symbolizujú ich odlišné úlohy v diele spásy.

OSOBY

Krídla: vyjadrujú fakt, že bytosti sú duchovné, nie sú to ľudia.

Palice v rukách – pripomínajú príbeh o návšteve Abraháma, ale aj spoločné konanie všetkých troch osôb (rovnaké palice u všetkých troch), kedy každý akt každej osoby je súčasne konaním celej Trojice v dokonalej jednote.

Súčasne sú symbolom všemohúcnosti, ale aj aktívnosti, konania.

STÔL

Vyjadruje stvorený svet.

Je v strede osôb ako ich spoločné dielo.

Máte k tomuto nejake

**otázky, poznámky,
postrehy, či pripomienky?**

Nech sa páči!

OSOBY

Osoba vľavo: podľa odborníkov predstavuje **OTCA**.

- Je **vzpriamenejšia** ako ostatné postavy.
- **Čisto modrý odev** je takmer úplne **zakrytý žiariacim plášťom**, odkazujúcim na to, že Boha v Jeho Sláve nemôže (nedokáže) vnímať žiaden smrteľník.
- **Oboma rukami drží palicu** (úplná všemohúcnosť), ale prsty pravej ruky sú v **geste žehnania** – svoju moc využíva v prospech ľudí.

Máte k tomuto nejake

**otázky, poznámky,
postrehy, či pripomienky?**

Nech sa páči!

OSOBY

Osoba v strede: podľa odborníkov predstavuje **SYNA JEŽIŠA KRISTA**.

- **Modrý odev** poukazuje na jeho božstvo.

- **Červený odev** na smrť na kríži.

- **Zlatý pás** je symbolom víťazstva a zmŕtvychvstania,

ale aj kráľovskej hodnosti (v byzantskej ríši tzv. „clavis“, symbolo kráľovskej hodnosti).

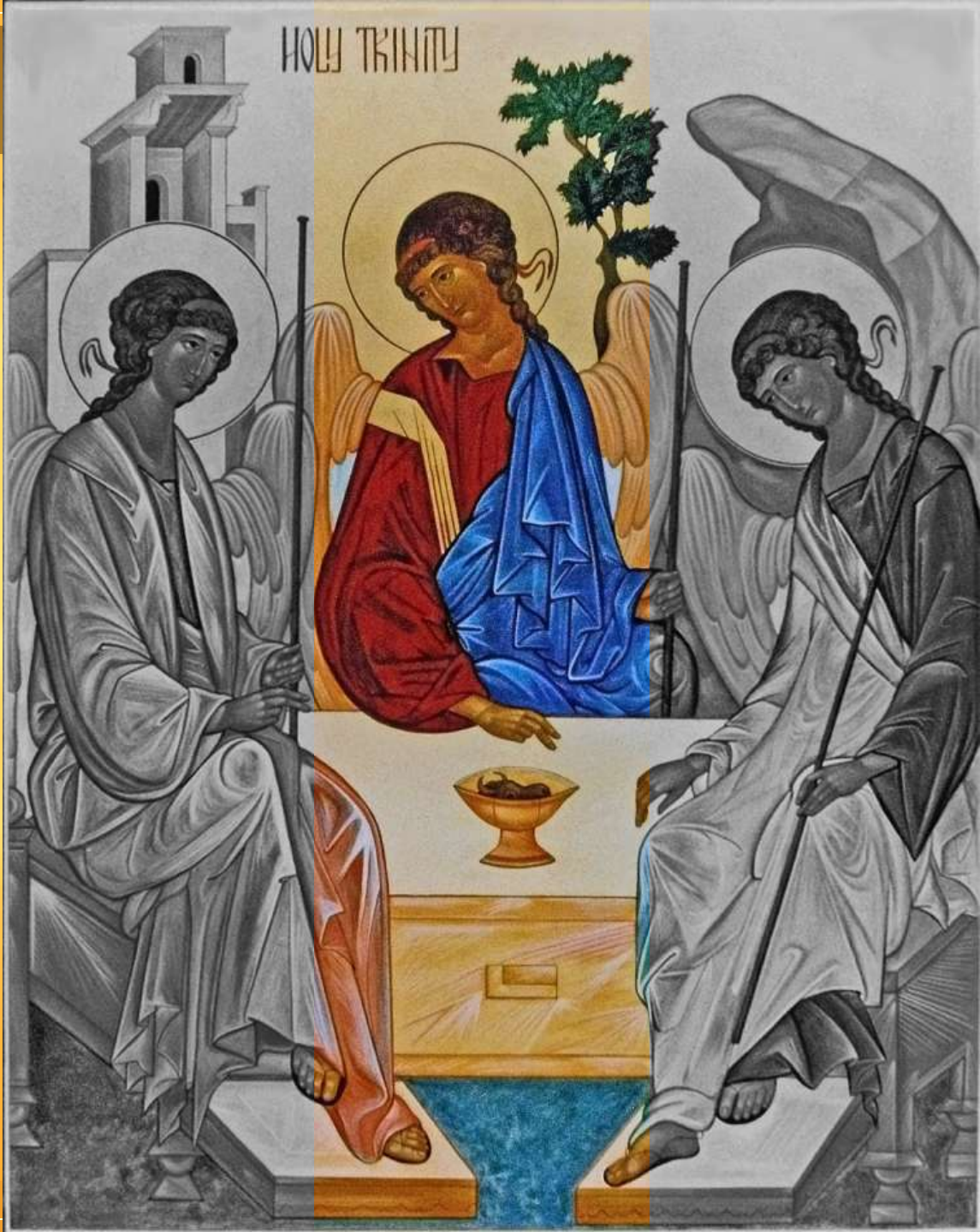

OSOBY

Osoba v strede: podľa odborníkov predstavuje **SYNA JEŽIŠA KRISTA.**

To, že pás aj modrý plášť pokrývajú červený odev poukazujú na Kristovo víťazstvo,

ako aj na to, že je to BOH, ktorý sa stal človekom, pričom ale neprestal byť Bohom.

OSOBY

Osoba v strede: podľa odborníkov predstavuje **SYNA JEŽIŠA KRISTA.**

- **Dva prsty opreté o stôl** vyjadrujú práve túto dvojitú prirodzenosť Krista: súčasne BOH a súčasne ČLOVEK, oboje plne a opravdivo.

Otec sa stola (symbolizuje svet) nedotýka – Ježiš ale áno, pretože sa stal človekom a tým vstúpil ako Boh do tohto sveta.

OSOBY

Osoba v strede: podľa odborníkov predstavuje **SYNA JEŽIŠA KRISTA.**

- Súčasne prsty ukazujú na **jedlo**, kde sa nachádza hlava, tvarom naznačujúca Abrahámovu pohostenie (vykrmené teľiatko),...

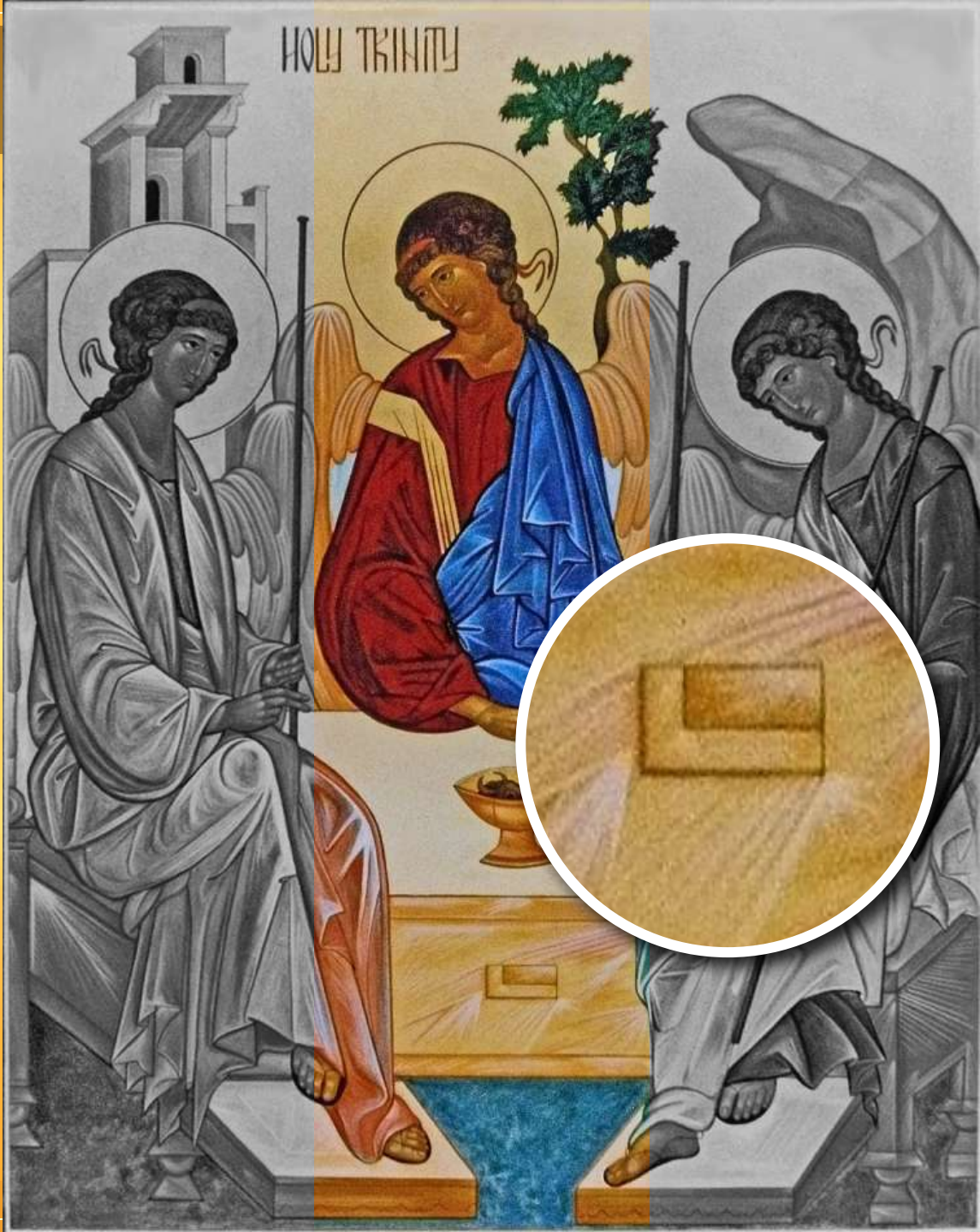
... ale vedúca symbolicky ku Kristovi ako k Baránkovi, ktorý dáva svoje Telo ako pokrm a sám je tak týmto pokrmom a sám „prestiera stôl“ nám, ľuďom.

OSOBY

Osoba v strede: podľa odborníkov predstavuje **SYNA JEŽIŠA KRISTA.**

- **Prázdny otvor v stole** poukazuje na Kristovo zmŕtvychvstanie, je to symbol prázdneho, otvoreného Hrobu, z ktorého na tretí deň Kristus vyšiel z lona zeme, ako predpovedal.

OSOBY

Osoba v strede: podľa odborníkov predstavuje **SYNA JEŽIŠA KRISTA.**

- **OTEC** aj **SYN** hľadajú na **seba** a vytvárajú tak spoločenstvo, vyjadrené trebárs v Ježišových slovách:

„Ja a Otec sme jedno“

„Syn robí len to, čo vidí konať Otca, neprišiel som plniť svoju vôľu, ale Otcovu“

„Otec mi dal do rúk všetko, všetko, čo má Otec je moje a čo je moje, je Otcovo“

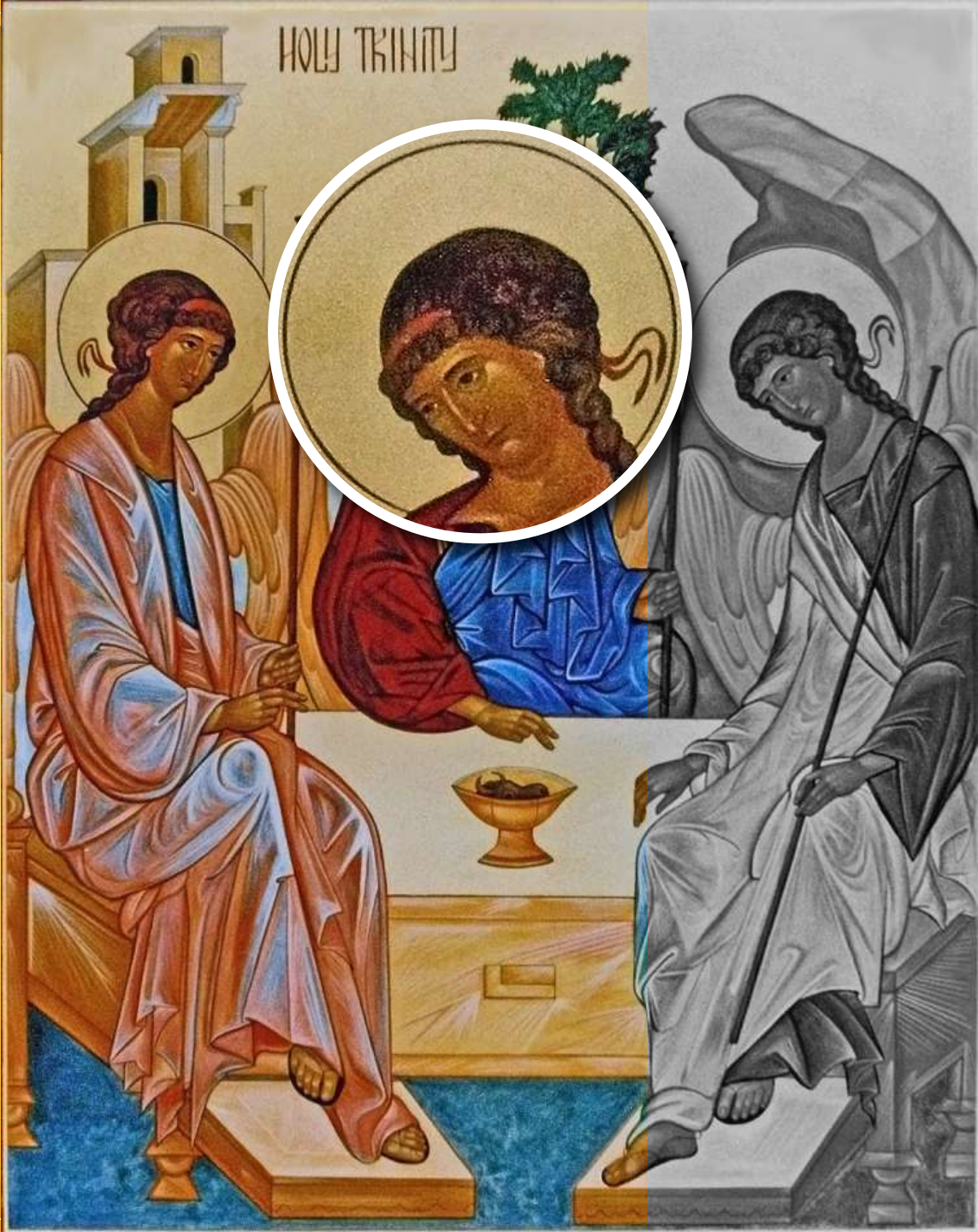
atď.

OSOBY

Osoba v strede: podľa odborníkov predstavuje **SYNA JEŽIŠA KRISTA.**

- Na zvýraznenie tejto jednoty Otca a Syna v spoločenstve Trojice je Ježiš veľmi netradične zobrazený bez brady – aby tak jeho tvár bola identická s tvárou postavy symbolizujúcej Otca i postavy symbolizujúcej Ducha Svätého.

Máte k tomuto nejake

**otázky, poznámky,
postrehy, či pripomienky?**

Nech sa páči!

OSOBY

Osoba v vpravo: podľa odborníkov predstavuje **Ducha Svätého**.

- **Modrý odev** symbolizuje božstvo.

- **Zelený odev** je symbolom života, ktorý dáva tým, ktorí ho prijímajú – ale ktorý odkazuje aj na Ducha ako toho, ktorého mocou bol stvorený svet.

OSOBY

Osoba v vpravo: podľa odborníkov predstavuje **Ducha Svätého**.

- **rukou sa dotýka stola**, ktorý symbolizuje svet, na znak toho, že sa dáva svetu aj ľuďom ako darca života – dokonca Božieho Života. Preto je ten, kto zbožštuje človeka, ako hovorili už cirkevní otcovia prvých storočí.

Máte k tomuto nejaké

otázky, poznámky,
postrehy, či pripomienky?

Nech sa páči!

TRI SYMBOLY

V pozadí postáv sa nachádzajú tri symbolické predmety:

- **DOM** za postavou symbolizujúcou Otca na znak toho, že smerujeme do Otcovho „Domu“, ktorým je Nebo: „Naša vlasť je v Nebí“, hovorí Pavol.

TRI SYMBOLY

V pozadí postáv sa nachádzajú tri symbolické predmety:

- **STROM** za postavou reprezentujúcou Krista a symbolizujúci Kríž, oddávna nazývaný „stromom života“, pretože cez neho k nám prišiel dar Božieho Života.

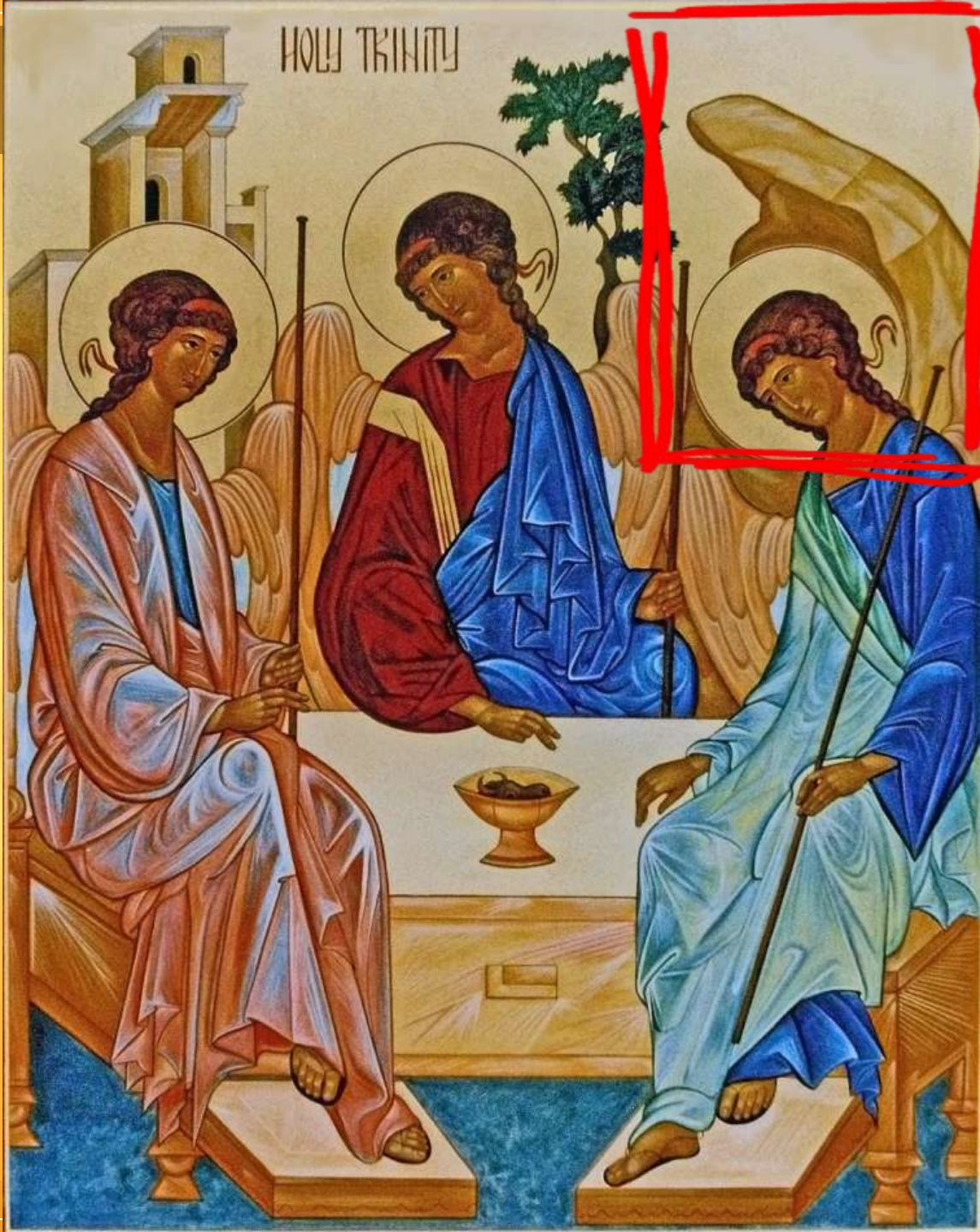
TRI SYMBOLY

V pozadí postáv sa nachádzajú tri symbolické predmety:

- **SKALA** za postavou symbolizujúcou Ducha Svätého odkazuje súčasne na hory a vrchy ako časté miesta stretania s Bohom (Sinaj, Mória, Tábor, Nébo,...);

ale aj na Cirkev, ktorá je skalou – Kristom a ktorá sa zrodila práve pri zostúpení Ducha Svätého na apoštolov.

Ako symbol Cirkvi je naklonená k stromu – Krížu ako svojmu základu.

Máte k tomuto nejake

**otázky, poznámky,
postrehy, či pripomienky?**

Nech sa páči!

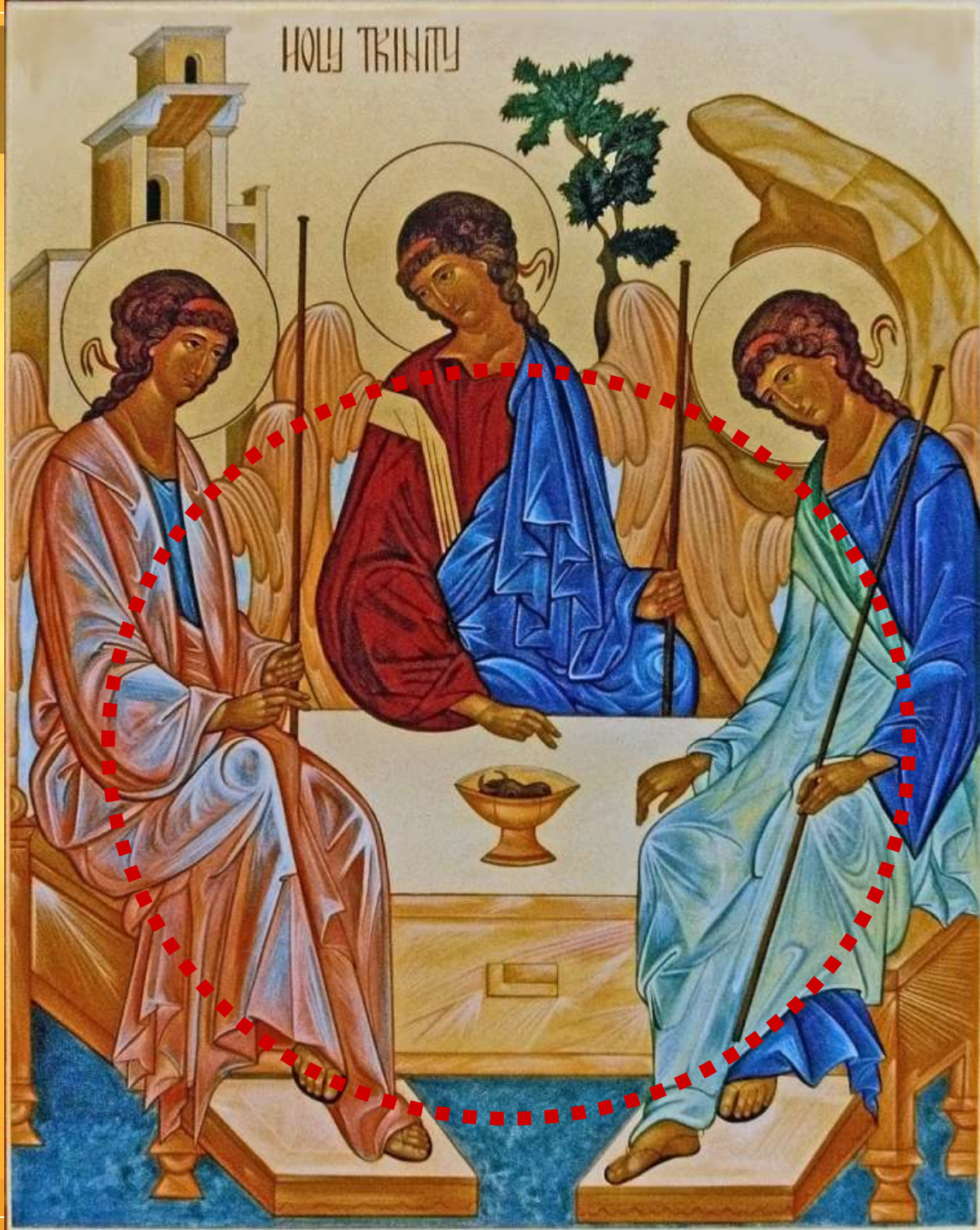

KOMPOZÍCIA

Všetky tri osoby tvoria kruh.

Všeobecne kruh symbolizuje úplnosť, dokonalosť, v tomto prípade dokonalosť a svätosť Boha.

Súčasne symbolizuje jednotu – v tomto prípade jednotu Trojice, kde Traja sú Jeden a Jeden je Trojičnou jednotou krajnej lásky.

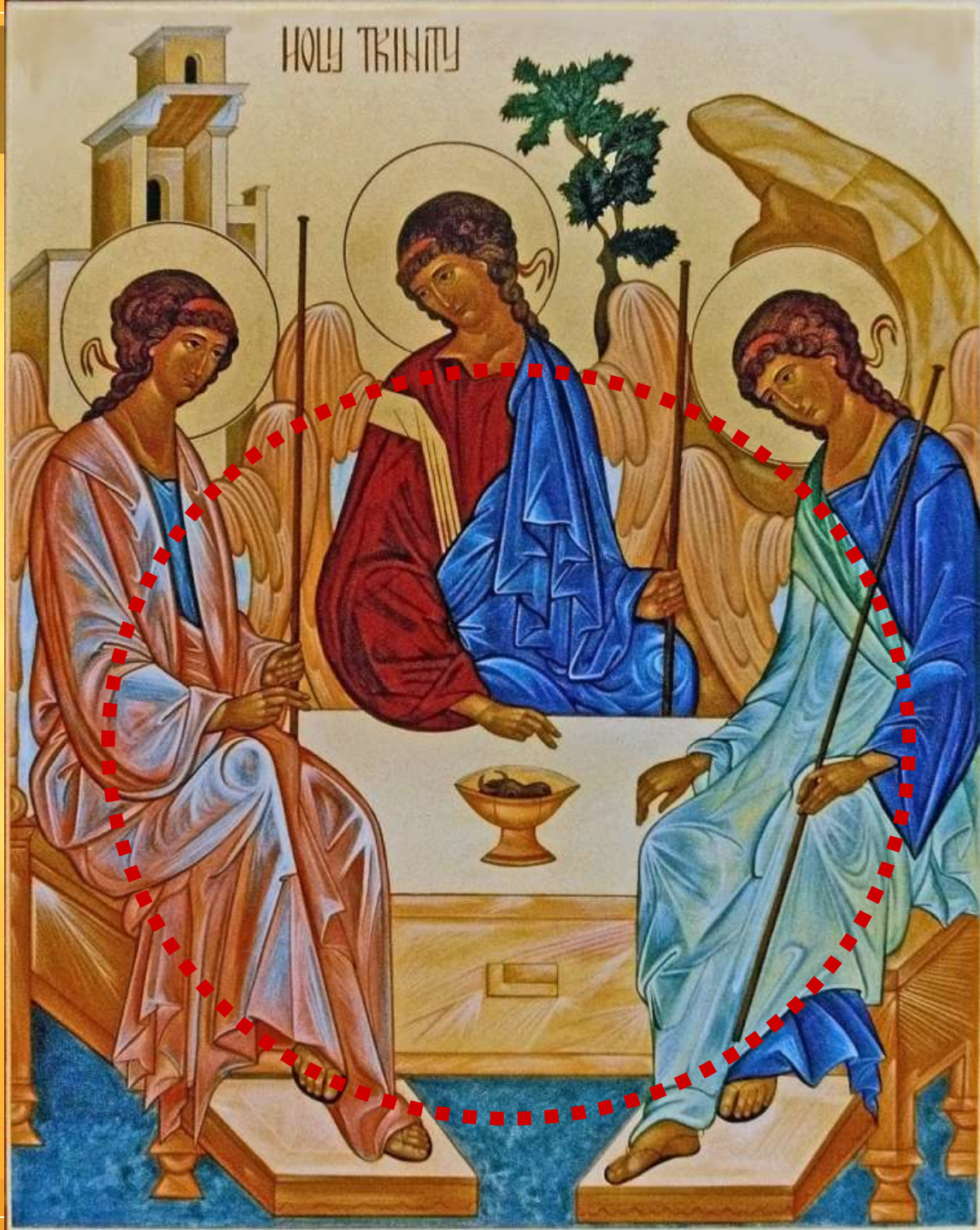

KOMPOZÍCIA

Otec ako princíp a
počiatok všetkého:

Obe postavy (Syn a Duch)
nakláňajú hlavy k postave
vľavo, ktorá symbolizuje
Otca.

- Vyjadrujú tak **SÚHLAS** lásky s Otcom, úplnú jednotu Trojice vo vôli, myslení a konaní,...
- ... ako aj fakt, že **OTEC JE POČIATOK** (nie v zmysle času, ale v zmysle princípu, príčiny), pretože plodí Syna, z Neho a Syna vychádza Duch (ktorý tak hľadá aj smerom ku Kristovi) a spoločne tvoria svet.

KOMPOZÍCIA

Voľné miesto pri stole:

Symbolizuje pozvanie:
človek je povolaný, aby sa v Bohu „stal Bohom“ a to tým, že vstúpi z Božej milosti do Trojičného spoločenstva Boha, aby tak zdieľal Boží trojičný život, Boha samotného.

Tváre všetkých troch osôb
sú otočené k sebe – ale súčasne všetky tri tvárkou k nám, aby tak symbolizovali Božie pozvanie, volanie, očakávanie človeka vo svojom spoločenstve. Trojica nie je spoločenstvo uzatvorené do seba, je v láske otvorené k nám.

KOMPOZÍCIA

Voľné miesto pri stole:

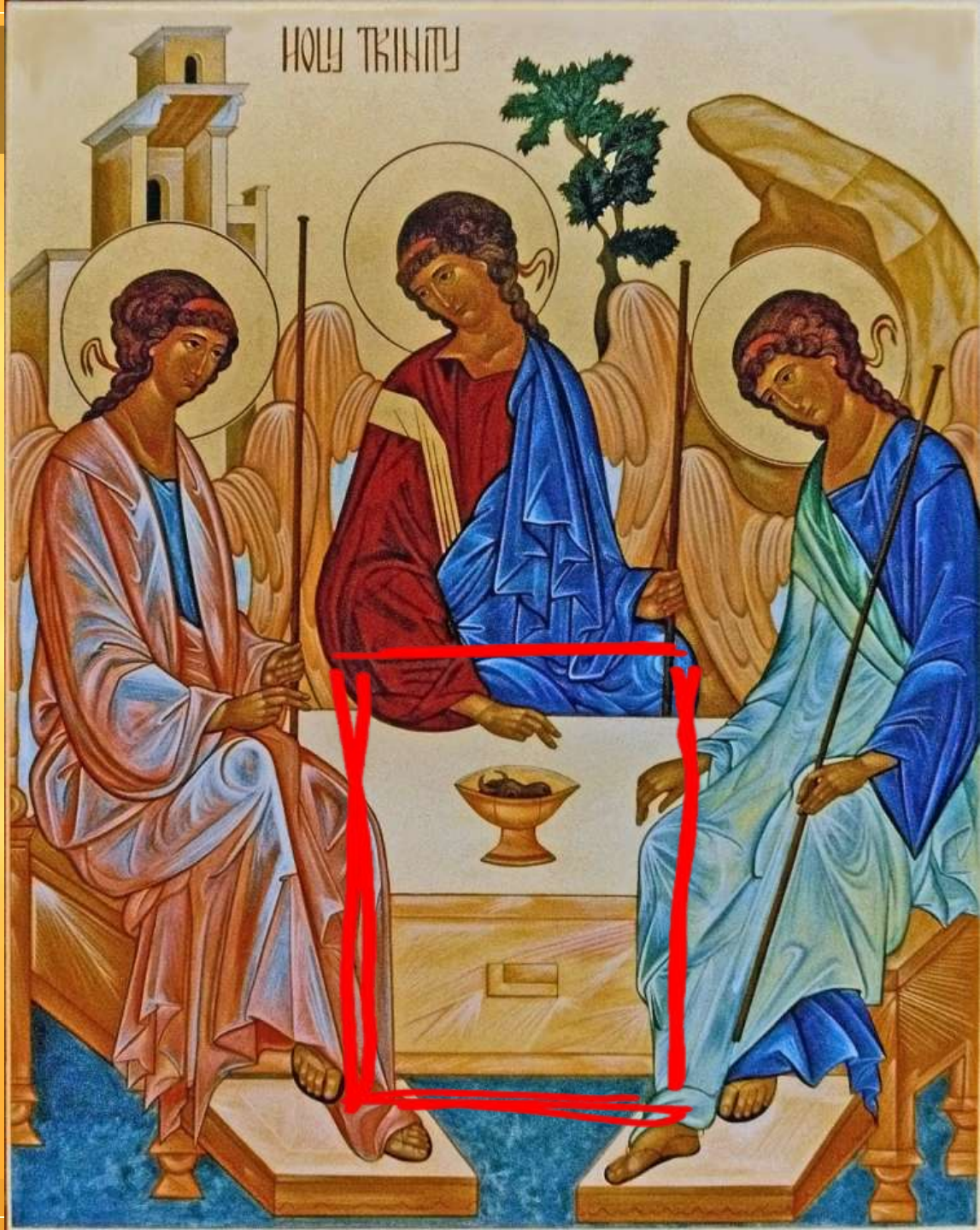
Podobne „Otcov dom“ v pozadí je dokorán otvorený smerom k nám, akoby nás volal, pozýval vstúpiť.

KOMPOZÍCIA

Voľné miesto pri stole:

Nádoba s pokrmom je prisunutá k tejto „našej“ strane stola a na nej je aj **symbol prázdneho Hrobu:** na znak toho, že toto pozvanie sa prijíma v Kristovi a cez Krista, ktorý ho ľuďom z vôle Trojice priniesol svojim vtelením a svojou obetou na kríži.

Máte k tomuto nejaké

**otázky, poznámky,
postrehy, či pripomienky?**

Nech sa páči!

ÚLOHA

Chvíľu sa na obraz
pozerajte, vnímajte jeho
symboliku...

Nechajte sa ním osobne
osloviť: „Čo MŇA
OSOBNĚ na posolstve
ikony zaujalo?“

OSLOVENIE

Aké je teda
posolstvo ikony
pre nás?

Čo každého z Vás
osobne na ikone
oslovuje?

Rozumná odpoveď = 1 dnešný kredit

... MEDITÁCIA OBRAZU:

- Na začiatok si pustíme krátku relaxačnú hudbu. Počas nej už každý sám – bez toho, aby Vás pri tom niekto viedol slovom – čo najviac uvoľní svoje telo a upokojí a vyprázdni svoju myseľ.
- Po jej skončení **otvorte oči**.
- Pred Vami bude premietnutý obraz Rublevovej Trojice.

Vašou úlohou bude hľadiet' na obraz, už **bez toho, aby ste nad ním uvažovali, vnímať ho ako celok, vojsť doň a nechať ho do nás prenikať, nechať sa ním pohltiť, uchvátiť, unášať, nechať ho, nech vo Vás voľne a slobodne vyvoláva nálady, pocity, obrazy, príbehy, čokoľvek.**

Nijako sa **nebrániť**, nijako **nehodnotiť**, ani **nekontrolovať** to, čo sa s Vami počas meditácie bude diať, jednoducho

„VPIŤ“ SA ÚPLNE DO OBRAZU!

... MEDITÁCIA OBRAZU:

Zavrite oči,
ZAČÍNAME!

REFLEXIA:

Ako ste prežili meditáciu obrazu?

- Prežili ste nejaké **konkrétne nálady, pocity**?
- Vyvolal vo Vás Obraz nejaké d'alšie **obrazy, predstavy**?
- Vyvolal vo Vás ozvenu **príbehu, udalosti**?

Podel'te sa navzájom!

DOMÁCA ÚLOHA

Pokračujte v meditácii hudby.

Skúste využiť internet – nájsť si **obrazy**, ktoré Vás fascinujú – a skúsiť ich **premeditovať** **podobne**, ako sme to urobili dnes na hodine!

KATOLÍCKA SPOJENÁ ŠKOLA SV. FRANTIŠKA ASSISKÉHO

3. ROČNÍK GYMNÁZIA

KONIEC

WWW.INKY.SK